

Statens jernbanetilsyn

Vår dato:

30.10.2025

Høringssvar NHO Reiseliv om overtredelsesgebyr ved brudd på tivoliregelverket

NHO Reiseliv viser til Statens jernbanetilsyns høring av overtredelsesgebyr (OTG) ved brudd på tivoliregelverket med høringsfrist 01. november 2025. NHO Reiseliv takker for muligheten til å komme høringssvar.

Hjemmelen for OTG finnes allerede i dag, og forslaget til regulering er basert på et krav fra Justismyndighetene om nærmere angivelse av den øvre rammen for bruken av OTG, samt et behov for å regulere nærmere hvilke pliktbrudd som kan gi OTG og hvilke momenter som skal vektlegges. Poenget skal ifølge høringsnotatet være å gi virksomhetene større forutsigbarhet. SJT har bare gitt overtredelsesgebyr en gang siden 2017. I 2024 ble det sendt ut varsel om stans til fire virksomheter. Dette sier i utgangspunktet noe om at behovet for de sterkeste virkemidlene ikke har vært påtrengende.

Likevel er det lett å tenke seg at terskelen for å ilegge overtredelsesgebyr senkes ved innføringen av forskriftsbestemmelsene. NHO Reiseliv sin erfaring med innføring/regulering av OTG på andre områder, tilsier at overtredelsesgebyr blir brukt i økende grad. Vi ønsker derfor å presisere at OTG fortsatt må være forbeholdt de mest alvorlige regelbruddene, og at veiledning fortsatt bør være prioritert.

I forlengelsen av dette mener vi at det bør presiseres at skyldkravet er grov uaktsomhet og ikke kun uaktsomhet. Dette følger naturlig av det arbeid som er gjort for å identifisere hvilke brudd som anses for å være de mest alvorlige og hvilke momenter som skal vektlegges i vurderingen, som beskrevet i forslag til § 6-4. Det viktigste er fortsatt at det ikke går automatikk i vurderingen, men at hvert enkelt tilfelle vurderes individuelt og at terskelen for å ilegge overtredelsesgebyr er høy.

Hvilke overtredelser kan føre til overtredelsesgebyr?

NHO Reiseliv legger til grunn at det er siktelse og straff som bør være forbeholdt de groveste tilfellene, og at grunnlaget for OTG bortfaller ved siktelse, slik det er beskrevet i høringsnotatet.

Nytt regelverk og nye regler knyttet til OTG er utfordrende for næringslivet å holde løpende oversikt over. Derfor er god informasjon og veiledning fra SJT også avgjørende fremover. Inkludert i dette er å klargjøre hva som er en del av skjønnet ved illeggelse.

Forslag til øvre ramme for overtredelsesgebyr

SJT foreslår at øvre ramme for overtredelsesgebyr passende kan settes til 170 ganger folketrygdens grunnbeløp (G)9, dvs. omtrent 21 millioner kroner. Dette er en svært høy øvre ramme, og for de aller fleste virksomheter innen det aktuelle segmentet, vil en slik sum utgjøre vesentlig mer enn den øvre rammen på andre områder (4 %).

Konsekvensen av overtredelsesgebyret for den enkelte virksomhet vil derfor kunne være svært dramatisk, og i ytterste konsekvens konkurs. NHO Reiseliv viser til SJTs presentasjon om det aktuelle forslaget, hvor det presiseres at

- Den er ikke en norm for hva gebyret vanligvis blir.
- Den er ikke et utgangspunkt for beregning i den enkelte saken.
- Den er ikke et signal om at SJT ønsker å ilegge høye gebyrer.

Dette mener NHO Reiseliv er fornuftig, men at det også forplikter SJT i sin fremtidige håndtering av regelverket. Men vi mener fortsatt at den øvre rammen fremstår som unødvendig høy. Høringsnotatet gir lite veiledning på hvor tallet er hentet fra, og viser kun til Filipstad-saken for presedens. SJT bør derfor vurdere den øvre rammen på nytt.

Behov for veiledning

I lys av at det nå foreslås å innføre gebyr, ser vi også et behov for at Jernbanetilsynet aktivt driver veiledningsarbeid ovenfor bransjen, herunder bidrar med å svare på eventuelle spørsmål bransjen måtte ha om tolkningen av lovverket og konsekvenser av overtredelser. Det er bra at SJT hadde et webinar i forbindelse med denne høringen, og dette bør gjentas med jevne mellomrom fremover og også brukes til at man kan holde en aktiv dialog med bedrifter som er omfattet av regelverket.

Faglig bakgrunn momenter å se hen til

Erfaring med overtredelsesgebyrer i andre bransjer viser at illeggelsen kan komme overraskende på lenge etter at tilsynet er gjennomført. Bedriften har hatt et tilsyn og det er avdekket noen forhold som medfører pålegg. Så rettes pålegget opp, og flere måneder senere kommer det varsel om overtredelsesgebyr for det samme forholdet. Praksisen bør være at dette varselet kommer så tidlig som mulig.

Med vennlig hilsen

NHO Reiseliv

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Kristin Krohn Devold'.

Kristin Krohn Devold

Adm.dir. NHO Reiseliv

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Ole Michael Bjørndal'.

Ole Michael Bjørndal

Fagdirektør næringspolitikk